

alma mater+

Роман Павелків
Олена Цигипало

Дитяча психологія

Академвидав

> Загальні засади дитячої психології
/ Психологічні особливості дитини у фазі
новонародженості, немовлячому і ранньому
віці / Психологічна характеристика
діяльності дитини в дошкільному
віці / Розвиток пізнавальних процесів
дошкільника / Емоційно-вольова
сфера в дошкільному дитинстві /
Формування особистості дошкільника /

Підручник

alma mater+

Серію засновано в 1999 році

Роман Павелків Олена Цигипало Дитяча психологія

Підручник

2-ге видання, виправлене

Київ
«Академвидав»
2015

УДК 159.922.7(075.8)

ББК 88.8я73

П12

**Затверджено Вченою радою
Рівненського державного
гуманітарного університету
як підручник для студентів
вищих навчальних закладів**

(Протокол № 11 від 26.06.2015 р.)

Рецензенти:

доктор психологічних наук, професор,
дійсний член АПН України

А. М. Богуш;

доктор психологічних наук, професор

Ж. П. Вірна;

кандидат педагогічних наук, професор

Т. І. Поніманська

Психічний розвиток у дошкільному віці значною мірою проектує майбутнє людини. Ця закономірність актуалізує теоретичну і прикладну інформацію підручника, в якому розкрито сутність, основні засади, методи дитячої психології та її значення в діяльності вихователя дошкільного закладу, а також висвітлено основні психічні процеси, які зумовлюють життєдіяльність дошкільника, становлення особистості, вікові новоутворення, кризи і шляхи їх подолання. Пізнавальну і практичну цінність має інформація про психологічну готовність дитини до школи, методи опанування різних видів діяльності. Для студентів вищих навчальних закладів. Прислужиться вихователям дошкільних навчальних закладів, батькам, усім, хто цікавиться особливостями психічного розвитку дитини в ранньому віці.

ISBN 978-966-8226-89-2 (серія)

ISBN 978-617-572-091-2

© Павелків Р., Цигипало О., 2008

© Павелків Р., Цигипало О.,

2-ге видання, виправлене, 2015

© «Академвидав», оригінал-макет, 2015

Зміст

	1. Загальні засади дитячої психології	
/9/	1.1. Сутність дитячої психології	
/11/	Дитяча психологія у системі гуманітарних наук	
/11/	Роль дитячої психології в діяльності вихователя дошкільного навчального закладу	
/13/	1.2. Методологія і методи дитячої психології	
/14/	Методологічні принципи вивчення психіки дитини	
/15/	Методи науково-психологічного вивчення дітей	
/30/	Застосування методів дослідження вихователем дошкільного навчального закладу	
/32/	1.3. Сутність і закономірності психічного розвитку дитини	
/32/	Роль біологічних і соціальних чинників у психічному розвитку дитини	
/41/	Основні закономірності психічного розвитку	
/44/	Діяльність як детермінанта психічного розвитку дитини	
/48/	Роль навчання у психічному розвитку дошкільника	
/54/	Засади періодизації психічного розвитку дітей дошкільного віку	
/59/	Періоди психічного розвитку в дитячому віці	
/61/	Індивідуально-психологічні відмінності дітей	
	2. Психологічні особливості дитини у фазі новонародженості, немовлячому і ранньому віці	
/67/	2.1. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості	

- /70/ Особливості психічного розвитку новонародженого
- /76/ Криза новонародженості
- /78/ 2.2. Немовлячий вік і його особливості
- /79/ Загальна характеристика психічного розвитку немовлят
- /86/ Роль рухової активності у психічному розвитку дитини
- /91/ Мовленнєвий розвиток немовляти
- /94/ Когнітивний розвиток дитини на першому році життя
- /100/ Передумови формування особистості дитини
- /103/ Криза першого року життя
- /104/ 2.3. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку
- /105/ Ранній вік і його значення у подальшому розвитку дитини
- /110/ Формування предметної діяльності у ранньому дитинстві
- /115/ Зародження нових видів діяльності в ранньому дитинстві
- /119/ Розвиток спілкування з дорослими й однолітками
- /121/ Розвиток мовлення дитини раннього віку
- /125/ Новоутворення пізнавальної сфери у період раннього дитинства
- /135/ Передумови формування особистості в ранньому дитинстві
- /141/ Криза трьох років

3. Психологічна характеристика діяльності дитини в дошкільному віці

- /144/ 3.1. Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку
- /144/ Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці
- /146/ Загальна характеристика ігрової діяльності дошкільника
- /154/ Роль дорослих у розвитку ігрової діяльності дошкільника
- /155/ Види ігрової діяльності і їх роль у психічному розвитку дошкільника

- /160/ Види іграшок і їх вплив на психічний розвиток дитини дошкільного віку
- /162/ 3.2. Продуктивні види діяльності дошкільника
- /162/ Розвиток зображувальної діяльності у дошкільному віці
- /170/ Вплив зображувальної діяльності на психічний розвиток дошкільників
- /171/ Конструктивна діяльність дошкільника
- /176/ 3.3. Трудова діяльність дитини дошкільного віку
- /177/ Формування психологічних передумов трудової діяльності дошкільника
- /179/ Становлення трудової діяльності дошкільників
- /180/ Особливості уявлень дошкільників про працю дорослих
- /183/ Вплив трудової діяльності на психічний розвиток дошкільника
- /184/ 3.4. Становлення навчальної діяльності у дошкільному віці
- /186/ Психологічні передумови формування навчальної діяльності в дошкільному віці
- /189/ Умови розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку
- /191/ Основні рівні розвитку і готовність дошкільника до навчання
- /192/ 3.5. Спілкування дитини з дорослими й однолітками
- /193/ Особливості спілкування дитини з дорослими
- /194/ Розвиток форм спілкування в дошкільному закладі
- /197/ Особливості спілкування дитини з батьками
- /198/ Специфіка спілкування дитини з вихователем
- /200/ Педагогічне спілкування із дошкільниками
- /202/ Форми спілкування дошкільників з однолітками
- /204/ Конфлікти між дітьми і їх причини
- 4. Розвиток пізнавальних процесів дошкільника**
- /206/ 4.1. Особливості уваги дітей дошкільного віку
- /207/ Функції уваги в дошкільників
- /208/ Мимовільна увага й умови її розвитку в дошкільному віці
- /209/ Довільна увага дитини дошкільного віку і умови її формування

- /212/ Післядовільна увага дошкільників
- /213/ Розвиток властивостей уваги
у дошкільному віці
- /216/ Шляхи і засоби організування
і підтримання уваги дошкільників
- /217/ 4.2. Мовлення і його розвиток
у дошкільному віці
- /218/ Розвиток лексики і граматичної будови
мовлення дошкільників
- /220/ Розвиток звукового і синтаксичного
аспектів мовлення. Усвідомлення
дошкільниками звукового складу слова
- /222/ Усвідомлення дошкільниками
словникового складу мови
- /223/ Функції мовлення дошкільників
- /229/ 4.3. Сенсорний розвиток дошкільників
- /229/ Розвиток основних видів відчуття
в дошкільному віці
- /231/ Психологічні основи сенсорного
розвитку дошкільників
- /234/ Розвиток сенсорних еталонів
у дошкільників
- /236/ Розвиток у дошкільників дій сприймання
- /247/ 4.4. Мислення і його види у дошкільному віці
- /247/ Загальна характеристика
мислення дошкільників
- /259/ Мислення і діяльність дошкільників
- /261/ Управління розвитком мислення дітей
- /263/ 4.5. Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку
- /263/ Мимовільна пам'ять дошкільників
і умови її розвитку
- /265/ Довільна пам'ять і етапи її розвитку
в дошкільному віці
- /267/ Формування елементів логічної та інших видів
пам'яті в дошкільному дитинстві
- /270/ Управління розвитком пам'яті дітей
дошкільного віку
- /272/ 4.6. Формування уяви в дошкільному дитинстві
- /272/ Особливості уяви дошкільника
- /274/ Розвиток видів уяви в дошкільників

- /277/ Розвиток операцій уяви в дошкільному віці
- /278/ Розвиток функцій уяви в дошкільників
- /280/ Управління розвитком уяви дітей

5. Емоційно-вольова сфера в дошкільному дитинстві

- /285/ **5.1. Особливості емоцій і почуттів у дошкільному віці**
- /288/ Розвиток почуттів у дошкільному віці
- /292/ Емоційні порушення в дошкільників
- /296/ **5.2. Воля і її роль у поведінці дитини**
- /297/ Особливості розвитку вольових дій дошкільників
- /298/ Встановлення відношень між метою дій і їх мотивами
- /300/ Посилення регулювальної ролі мовлення у виконанні дій
- /301/ Особистісний аспект розвитку волі дошкільників
- /304/ Управління розвитком волі в дошкільників

6. Формування особистості дошкільника

- /307/ **6.1. Умови розвитку особистості дитини дошкільного віку**
- /308/ Вплив дорослих на розвиток особистості дошкільника
- /311/ Роль однолітків у розвитку особистості дитини
- /313/ Психологічні основи статевого виховання дошкільників
- /316/ Діяльність і розвиток особистості дошкільника
- /318/ **6.2. Розвиток мотиваційної сфери і формування самосвідомості дитини в дошкільному віці**
- /318/ Мотиви поведінки дитини
- /325/ Роль гри у розвитку мотиваційної сфери дошкільника
- /326/ Самосвідомість і самооцінка дошкільника
- /332/ Управління розвитком самосвідомості дошкільників
- /334/ **6.3. Моральне становлення особистості дошкільника**
- /338/ Умови морального розвитку особистості дитини
- /341/ Розвиток моральної поведінки у дошкільному віці
- /343/ Причини негативних особистісних утворень у дошкільників
- /345/ Емоційне благополуччя дитини у групі

- /346/ 6.4. Темперамент і характер дитини дошкільного віку
- /347/ Вікові особливості виникнення і прояву різних властивостей темпераменту дошкільників
- /349/ Співвідношення спадкового і набутого у темпераменті дитини
- /350/ Психологічні особливості дітей різних типів темпераменту
- /357/ Прояв властивостей темпераменту у навчально-виховній роботі з дошкільниками
- /361/ Характер дитини
- /363/ 6.5. Розвиток здібностей у дошкільному віці
- /365/ Пізнавальні здібності дошкільників
- /366/ Практичні здібності дошкільників
- /367/ Спеціальні здібності дошкільників
- /370/ Вивчення здібностей дитини
- /374/ Умови розвитку здібностей у дошкільному віці
- /375/ Робота з обдарованими дошкільниками
- /378/ 6.6. Психологічна готовність дитини до школи
- /379/ Криза шести-семи років
- /379/ Формування нової внутрішньої позиції
- /381/ Розвиток особистості у старшому дошкільному віці
- /383/ Мотиваційна готовність дитини до школи
- /384/ Емоційно-вольова готовність дитини до школи
- /386/ Розумова готовність дитини до школи
- /388/ Соціально-психологічна готовність дитини до школи
- /389/ Формування психологічної готовності до школи в різних видах діяльності
- /392/ Термінологічний словник
- /397/ Література

Павелків Р.

П12 Дитяча психологія : підручник / Роман Павелків, Олена Цигипало. — 2-ге вид., випр. — К. : Академвидав, 2015. — 400 с. — (Серія «Альма-матер»).

ISBN 978-966-8226-89-2 (серія)

ISBN 978-617-572-091-2

Психічний розвиток у дошкільному віці значною мірою проектує майбутнє людини. Ця закономірність актуалізує теоретичну і прикладну інформацію підручника, в якому розкрито сутність, основні засади, методи дитячої психології та її значення в діяльності вихователя дошкільного закладу, а також висвітлено основні психічні процеси, які зумовлюють життєдіяльність дошкільника, становлення особистості, вікові новоутворення, кризи і шляхи їх подолання. Пізнавальну і практичну цінність має інформація про психологічну готовність дитини до школи, методи опанування різних видів діяльності.

Для студентів вищих навчальних закладів. Прислужиться вихователям дошкільних навчальних закладів, батькам, усім, хто цікавиться особливостями психічного розвитку дитини в ранньому віці.

УДК 159.922.7(075.8)

ББК 88.8я73

Навчальне видання

Серія «Альма-матер»

Заснована в 1999 році

ПАВЕЛКІВ Роман Володимирович

ЦИГИПАЛО Олена Петрівна

Дитяча психологія

Підручник

Спільний проект із ВІЦ «Академія»

Редактор Г. Т. Сенькович

Коректор Н. А. Ганжа

Комп'ютерна верстка Є. М. Байдюка

Формат 60×90/16. Ум. друк. арк. 25,0. Зам. № 5-08-2505.

«Академвидав»,

м. Київ, вул. Довженка, 3.

Тел./факс: (044) 483-19-24; 456-90-79.

E-mail: academvidav@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1006 від 08.08.2002 р.

Видруковано у ПрАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”
корпоративне підприємство ДАК “Укрвидавполіграфія”»,

вул. Енгельса, 11, м. Харків, 61012.

Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.

alma mater+

Новітні навчальні видання для студентів

Роман Павелків
Олена Цигипало
Дитяча психологія

Психічний розвиток у дошкільному віці значною мірою проектує майбутнє людини. Ця закономірність актуалізує теоретичну і прикладну інформацію підручника, в якому розкрито сутність, основні засади, методи дитячої психології та її значення в діяльності вихователя дошкільного закладу, а також висвітлено основні психічні процеси, які зумовлюють життєдіяльність дошкільника, становлення особистості, вікові новоутворення, кризи і шляхи їх подолання. Пізнавальну і практичну цінність має інформація про психологічну готовність дитини до школи, методи опанування різних видів діяльності.

Для студентів вищих навчальних закладів. Прислужиться вихователям дошкільних навчальних закладів, батькам, усім, хто цікавиться особливостями психічного розвитку дитини в ранньому віці.

academia-pc.com.ua

ISBN 978-617-572-091-2

9 786175 720912 >